

Quickscan natuurwaardenonderzoek

Klein Kromhof Daarlerveen

In het kader van de Flora- & Faunawet

Colofon

Quickscan natuurwaardenonderzoek Klein Kromhof, Daarlerveen

In het kader van de Flora- en faunawet

Uitgevoerd door: Natuurbank Overijssel

Opdrachtgever: BJZ.NU

Contactpersoon: dhr. W. Bekke

Projectnummer en versie: 870, versie 1.0		Status: concept
Projectleider: Ing. P.Leemreise	Veldmedewerker(s): Ing. P.Leemreise	Rapportdatum: 29 augustus 2016
Ligging projectgebied: 4 deelgebieden; Daarlerweg 6 + 11-13 en Brugstraat 17 in Daarlerveen		

Correspondentieadres:

Aladnaweg 18

7122 RR Aalten

info@natuurbankoverijssel.nl

[@natuurbankOverijssel](https://twitter.com/natuurbankOverijssel)

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
1. Inleiding.....	4
2. Het plangebied	5
2.1 Situering	5
2.2 Beschrijving van het plangebied.....	5
3 Voorgenomen activiteiten.....	7
3.1 Algemeen	7
3.2 Mogelijk effect van de voorgenomen activiteiten op beschermde soorten en/of verblijfplaatsen	7
3.3 Vaststellen van de invloedssfeer	8
3.4 Vaststellen van het onderzoeksgebied	8
4. Gebiedsbescherming	8
4.1 Algemeen	8
4.2 Natura 2000-gebied en Beschermd Natuurmonument-gebied	8
4.3 Natuurnetwerk Nederland	9
4.4 Slotconclusie.....	10
5. Soortenbescherming; het onderzoek.....	11
5.1 Methode.....	11
5.2 Verwachting	12
5.3 Resultaten	12
5.4 Toetsingskader	13
5.5 Wettelijke consequenties van de beoogde ingreep.....	14
5.6 Historische gegevens.....	16
5.7 Volledigheid van het onderzoek.....	16
6. Conclusies en advies.....	17
Bijlagen:.....	18

Samenvatting

Het bedrijf Klein Kromhof in Daarlerveen heeft concrete uitbreidingsplannen. Naast het uitbreiden van bestaande bedrijfsbebouwing wordt bebouwing gesloopt op twee afzonderlijke locaties en wordt een nieuwe woning gebouwd. Natuurbank Overijssel is gevraagd om te onderzoeken of de voorgenomen activiteit in overeenstemming is met de Flora- en Faunawet, Ruimtelijke Verordening Overijssel en de Natuurbeschermingswet. Voorliggend rapport beschrijft het onderzoeksgebied, de onderzoeksopzet, de resultaten van het onderzoek en de wettelijke consequentie.

Er is in het onderzoeksgebied gekeken naar de aanwezigheid van beschermde planten en dieren, nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde diersoorten, die door de uitvoering van de voorgenomen activiteiten vernield of verstoord worden. Ook is onderzocht of de voorgenomen activiteit een negatief effect heeft op beschermd leefgebied van dieren in de directe omgeving van het plangebied, beschermd natuurgebied en het Nationaal Natuurnetwerk.

De voorgenomen activiteit wordt gezien als 'ruimtelijke ontwikkeling'. Voor het verstoren, doden en verwonden van soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet geldt een algemene vrijstelling. Deze vrijstelling geldt ook voor soorten van tabel 2 van de Ff-wet, mits er gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Een gedragscode geeft aan hoe bedrijven zorgvuldig met beschermde dieren en plantensoorten op bouwplaatsen kunnen omgaan. Voor het verstoren van soorten uit tabel 3, evenals het verstoren van bezette- en jaarrond beschermde vogelnesten dient een ontheffing aangevraagd te worden.

Het onderzoeksgebied behoort tot het functionele leefgebied van sommige vogel-, amfibieën-, vleermuis-, vissen- en grondgebonden zoogdiersoorten.

Van de in het gebied nestelende vogelsoorten zijn uitsluitend de bezette nesten beschermd, niet de oude nesten of de nestplaats. Voor het verstoren/vernielen van bezette nesten (eieren) en het verwonden/doden van vogels kan geen ontheffing van de verbodsbepalingen van de Ff-wet verkregen worden omdat de voorgenomen activiteit niet als een in de wet genoemd wettelijk belang wordt beschouwd. Werkzaamheden die leiden tot het verstoren/vernielen van vogelnesten, zoals het rooien van beplanting, dienen buiten de voortplantingsperiode van vogels uitgevoerd te worden.

De in het gebied voorkomende grondgebonden zoogdier- en amfibieënsoorten staan vermeld in tabel 1 van de Ff-wet. Voor deze soorten geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren, doden en verwonden als gevolg van handelingen die in het kader van een ruimtelijke ontwikkeling worden uitgevoerd. In het kader van de Algemene zorgplicht (Art. 2 Ff-wet) wordt geadviseerd om takkenhopen en hopen bladeren niet te verwijderen tijdens de voortplantings- en winterrustperiode van egels en het dempen van de vijver af te stemmen op de ecologie van amfibieën.

Vleermuizen bezetten geen verblijfplaats in het plangebied, maar benutten de buitenruimte van deelgebied 2,3 en 4 vermoedelijk wel als foerageergebied. Door uitvoering van de voorgenomen activiteit wordt deze functie aangetast, maar er blijft voldoende gelijkwaardig foerageergebied beschikbaar in de directe omgeving. Er hoeft geen nader onderzoek uitgevoerd te worden.

Het plangebied behoort niet tot het Natuurnetwerk Nederland of Natura2000-gebied. Vanwege de lokale invloedssfeer heeft de voorgenomen activiteit geen negatief effect op deze gebieden. Door uitvoering van de voorgenomen activiteit wordt het areaal en de kwaliteit van deze gebieden niet aangetast.

De Flora- en faunawet, de Ruimtelijke Verordening Overijssel en de Natuurbeschermingswet vormen m.b.t. beschermde flora- en faunawaarden geen belemmering voor uitvoering van de voorgenomen plannen.

1. Inleiding

Het bedrijf Klein Kromhof in Daarlerveen heeft concrete uitbreidingsplannen. Naast het uitbreiden van bestaande bedrijfsbebouwing wordt bebouwing gesloopt op twee afzonderlijke locaties en wordt een nieuwe woning gebouwd. Natuurbank Overijssel is gevraagd om te onderzoeken of de voorgenomen activiteit in overeenstemming is met de Flora- en Faunawet, Ruimtelijke Verordening Overijssel en de Natuurbeschermingswet. Voorliggend rapport beschrijft het onderzoeksgebied, de onderzoeksopzet, de resultaten van het onderzoek en de wettelijke consequentie.

Er is in het onderzoeksgebied gekeken naar de aanwezigheid van beschermde planten en dieren, nesten, holen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van beschermde diersoorten, die door de uitvoering van de voorgenomen activiteiten vernield of verstoord worden. Ook is onderzocht of de voorgenomen activiteit een negatief effect heeft op beschermd leefgebied van dieren in de directe omgeving van het plangebied, beschermd natuurgebied en het Nationaal Natuurnetwerk.

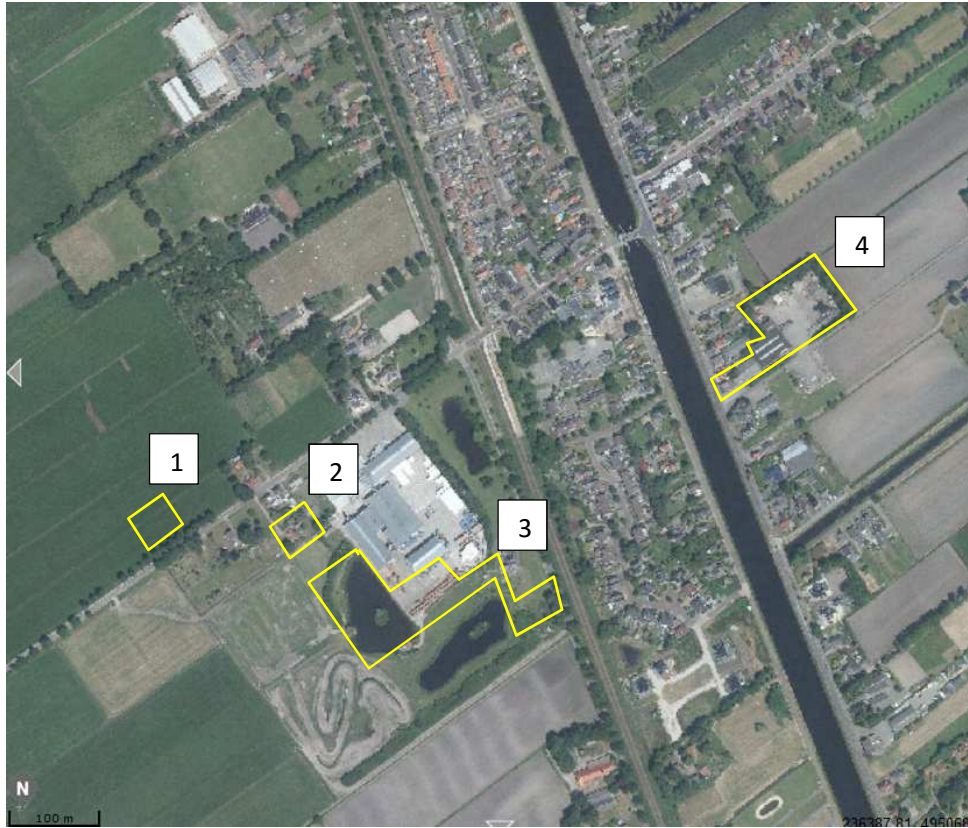
Toepasbaarheid

De resultaten van het onderzoek zijn toepasbaar op twee verschillende momenten. Ten eerste wordt de beoordeling van de wettelijke consequentie van de voorgenomen activiteit in het kader van de Ff-wet gebruikt bij het beoordelen van de vraag of er sprake is van een goede ruimtelijke ordening. Deze vraag dient zich aan in het proces van de Ruimtelijke Ordening, zoals bij het wijzigen van een bestemmingsplan. Ten tweede wordt aangegeven in deze rapportage op welke wijze de voorgenomen activiteit in overeenstemming met de Ff-wet uitgevoerd kan worden. Indien aan de orde, wordt aangegeven in welke periode van het jaar bepaalde werkzaamheden niet uitgevoerd mogen worden en of aanvullende maatregelen of een ontheffing van de verbodsbepalingen van de Ff-wet vereist is.

2. Het plangebied

2.1 Situering

Het plangebied bestaat uit vier deelgebieden in de directe omgeving van Daarlerveen. Drie deelgebieden liggen rondom de bedrijfsbebouwing van Klein Kromhof aan de Daarlerweg en één deelgebied ligt aan de Brugstraat in de kern Daarlerveen. Op onderstaande afbeelding wordt de ligging van de vier deelgebieden weergegeven.

Globale ligging van de vier deelgebieden; ze worden op bovenstaande afbeelding met de gele lijn aangeduid. (bron: Provincie Overijssel).

2.2 Beschrijving van het plangebied

Het plangebied bestaat uit vier deelgebieden, elk met een andere inrichting en verschillend beheer.

Deelgebied 1

Deelgebied 1 ligt aan de Daarlerweg (ongenummerd). Het bestaat volledig uit agrarische cultuurgrond, tijdens het veldbezoek in gebruik als grasweide. Het plangebied bestaat volledig uit een soortenarme grasvegetatie van hoofdzakelijk Engels raaigras. Het grenst aan de zuidoostzijde aan de Daarlerweg en aan de andere zijden aan agrarisch cultuurland. Open water en bebouwing ontbreken. Op onderstaande afbeelding wordt het plangebied in detail weergegeven.

Detailopname van deelgebied 1. bron: Provincie Overijssel.

Deelgebied 2

Dit deelgebied bestaat uit een woonerf. In het plangebied staat een oude vrijstaande woning met twee houten schuren. Rondom de woning ligt een eenvoudige siertuin met moestuin, bomen, struiken, heesters en gazon. Op onderstaande afbeelding wordt het plangebied in detail weergegeven.

Detailopname van deelgebied 2. bron: Provincie Overijssel.

Deelgebied 3

Deelgebied 3 bestaat uit een vijver, erfverharding, gazon, jonge loofhoutaanplant en twee houten schuurtjes. Tijdens het veldwerk was de vegetatie langs de rand van de vijver afgegraven en werd de vijver gedempt met grond. Op onderstaande afbeelding wordt het plangebied in detail weergegeven.

Detailopname van deelgebied 3. bron: Provincie Overijssel.

Deelgebied 4

Dit deelgebied bestaat uit erfverharding, bebouwing en een groensingel met een gemengde loofhoutopstand van zomereik, berk, vuilboom, lijsterbes en veldesdoorn. In het plangebied staat een oude bakstenen woning met mansardedak en drie loodsen die gedekt zijn met golfplaten. De woning en de loodsen beschikken niet over dak- of wandisolatie.

Detailopname van deelgebied 4. bron: Provincie Overijssel.

3 Voorgenomen activiteiten

3.1 Algemeen

In elk van de vier deelgebieden worden verschillende activiteiten uitgevoerd. In onderstaande tekst wordt de voorgenomen activiteit per deelgebied aangegeven.

Deelgebied 1

Bouwen vrijstaande woning. De woning wordt landschappelijk ingepast.

Deelgebied 2

In dit deelgebied wordt alle bebouwing gesloopt en beplanting verwijderd.

Deelgebied 3

Verwijderen beplanting, dempen vijver en slopen bebouwing ten behoeve van uitbreiding van naastgelegen bedrijfslocatie. Op het moment van schrijven is nog geen verbeelding van het wenselijke eindbeeld beschikbaar.

Deelgebied 4

Alle erfverharding, bebouwing en beplanting wordt verwijderd. Het plangebied wordt ingericht als agrarische cultuurgrond.

3.2 Mogelijk effect van de voorgenomen activiteiten op beschermde soorten en/of verblijfplaatsen

De voorgenomen activiteit heeft mogelijk een negatieve invloed op beschermde soorten en natuurgebied. We onderscheiden de volgende negatieve invloeden:

Mogelijke tijdelijke invloeden:

- Geluid, licht, stof en trillingen door het slopen van bestaande bebouwingen en de nieuwbouw van bedrijfsbebouwing en een woning.

Mogelijke permanente invloeden:

- Mogelijk afname/verdwijnen van beschermde vaste rust- of verblijfplaatsen en/of jaarrond beschermde nesten;
- Vernielen/verdwijnen van beschermde soorten;
- Aantasting van de kwaliteit van het leefgebied van beschermde soorten;
- Aantasting van de kwaliteit van beschermde natuurgebieden.

3.3 Vaststellen van de invloedsfeer

Naast een tijdelijk effect in het onderzoeksgebied, kan het voorkomen dat een voorgenomen activiteit een negatief effect heeft op beschermde soorten of beschermd natuurgebied buiten het onderzoeksgebied. Dit noemen we de invloedsfeer. De omvang van de invloedsfeer wordt bepaald door de aard en omvang van de tijdelijke en/of permanente nieuwe situatie. Het effect van voorgenomen activiteit op een beschermde soort verschilt per soort en/of soortgroep.

Beoordeling van de invloedsfeer van de voorgenomen activiteit:

De invloedsfeer van de voorgenomen activiteit wordt als lokaal beschouwd. Dat wil zeggen dat er geen negatieve effecten van de ontwikkeling merkbaar zijn buiten het plangebied. Mogelijk zijn tijdens de sloop-, bouw- en aanlegfase geluid, trilling en/of stof merkbaar buiten het plangebied. Deze effecten zijn incidenteel en kortdurend en hebben geen negatieve invloed op beschermde soorten of natuurgebied in de omgeving.

3.4 Vaststellen van het onderzoeksgebied

Vanwege de lokale invloedsfeer wordt het onderzoeksgebied gelijk gesteld aan het plangebied. De voorgenomen activiteit heeft geen negatief effect buiten het plangebied.

4. Gebiedsbescherming

4.1 Algemeen

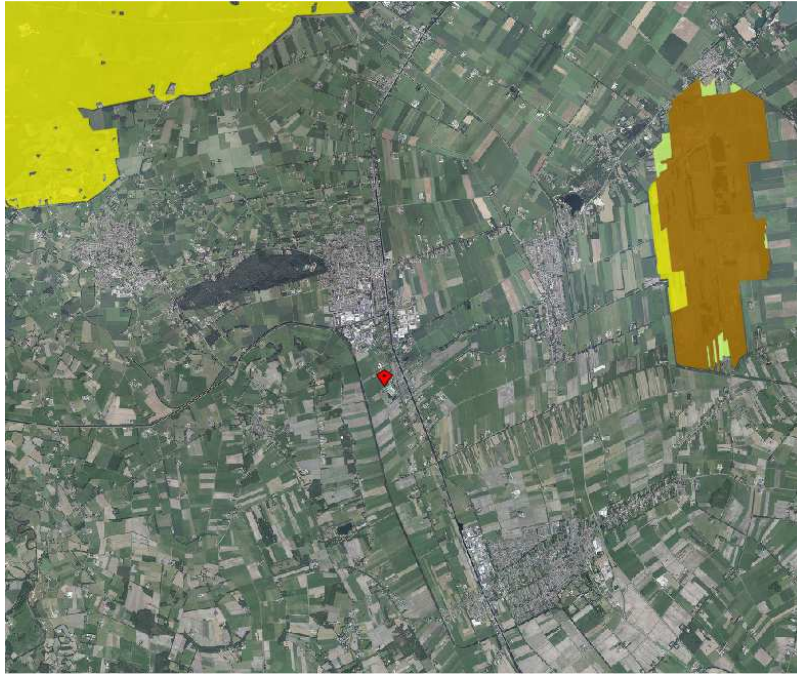
In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het mogelijke effect van de voorgenomen activiteit op beschermd natuurgebied en het Natuurnetwerk Nederland (voorheen EHS genaamd).

4.2 Natura 2000-gebied en Beschermd Natuurmonument-gebied

De bescherming van Natura 2000-gebied en Beschermd Natuurmonument-gebied wordt geregeld via de Natuurbeschermingswet. Provincies vormen het bevoegd gezag voor de duurzame veiligstelling van deze gebieden in hun provincie. Voor activiteiten die leiden tot aantasting van de duurzame instandhouding van deze gebieden dient een natuurbeschermingswetvergunning aangevraagd te worden.

Ligging t.o.v. beschermd natuurgebied

Het plangebied ligt niet in, of direct naast een Natura 2000-gebied. Op 5,4 kilometer afstand ten oosten van het van het plangebied ligt het Natura 2000-gebied Engbertsdijksvenen, op 6,6 kilometer ten noorden van het plangebied ligt het Natura2000-gebied Vecht- en Beneden-Reggegebied. Op onderstaande afbeelding wordt de ligging van Natura 2000-gebied in de omgeving van het plangebied weergegeven.

Ligging van Natura 2000-gebied nabij het plangebied. Het plangebied wordt met de rode marker aangeduid en de Natura2000-gebieden worden met de kleur aangeduid. (bron: Provincie Overijssel)

Effectbeoordeling

De invloedssfeer van de voorgenomen activiteit is lokaal waardoor deze geen negatief effect heeft op Natura2000-gebied.

Conclusie

De voorgenomen activiteit heeft geen negatief effect op de instandhoudingsdoelen van Natura2000-gebied. Er hoeft geen nader onderzoek uitgevoerd te worden en er hoeft geen natuurbeschermingswet-vergunning aangevraagd te worden.

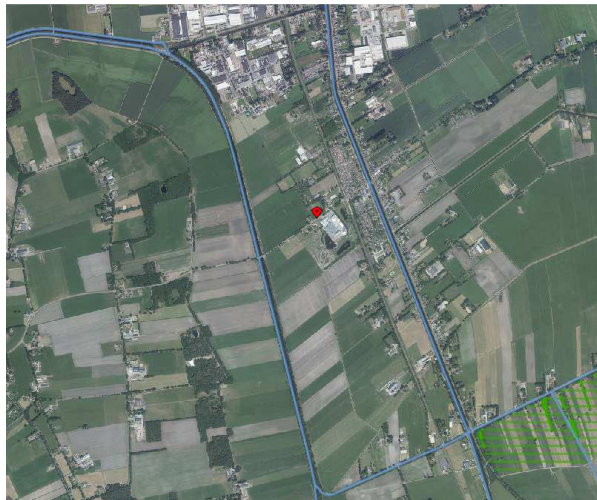
4.3 Natuurnetwerk Nederland

Provincies zijn verantwoordelijk voor de veiligstelling en ontwikkeling van het Natuurnetwerk Nederland (verder NNN genoemd). De beoordeling of de voorgenomen activiteit past in het NNN dient met name uitgevoerd te worden in de afweging van een 'goede ruimtelijke ordening' als onderdeel van de ruimtelijke onderbouwing. De aanwezigheid van beschermde planten en dieren is daarbij niet direct van belang.

Het ruimtelijk beleid voor het NNN is gericht op „behoud, herstel en ontwikkeling van de wezenlijke kenmerken en waarden van het NNN” waarbij we tevens zoveel mogelijk rekening houden met de andere belangen die in het gebied aanwezig zijn. De kernkwaliteiten binnen het NNN zijn natuurkwaliteit, landschappelijke kwaliteiten en beleving van rust. Voor ontwikkelingen die niet passen binnen de doelstelling van het NNN is geen ruimte, tenzij er sprake is van een zwaarwegend maatschappelijk belang waar niet op een andere manier aan kan worden voldaan. Daarbij hanteren we de zogenaamde NNN-spelregels: herbegrenzing van het NNN, saldering van negatieve effecten en toepassing van het compensatiebeginsel. Het „nee, tenzij“-principe en de overige spelregels hebben wij opgenomen in de provinciale Omgevingsverordening. Er is door toepassing van de spelregels ruimte voor het aanpassen van de begrenzing als daarmee de doelen op een betere manier kunnen worden bereikt.

Ligging t.o.v. het NNN

Het plangebied ligt niet in of direct naast gronden die tot het NNN behoren. Gronden die tot het NNN behoren liggen op 1,5 kilometer ten zuidoosten van het plangebied. Op onderstaande kaart wordt de ligging van het NNN in de omgeving van het plangebied weergegeven.

Begrenzing EHS & zone ONW

- Bestaande natuur
- Bestaande natuur, water
- Nieuw te realiseren natuur, bruto begrensd
- Nieuw te realiseren natuur, neto begrensd
- Uitwerkingsgebied ontwikkelopgave Natura 2000
- Zoekgebied EHS
- ▬▬▬ Zone ondernemen met natuur en water buiten de EHS
- ~ Waterlopen uit kaderrichtlijn water en
● waardevolle kleine wateren

Ligging van het NNN en waardevolle wateren nabij het plangebied. Het plangebied wordt met de rode marker aangeduid. (Bron: Provincie Overijssel)

Effectbeoordeling

De invloedssfeer van de voorgenomen activiteit is lokaal waardoor de voorgenomen activiteit geen negatief effect op gebieden buiten het plangebied heeft. De voorgenomen activiteit heeft daarom geen negatief effect op de kernkwaliteiten en omgevingscondities van het NNN.

Conclusie

Het plangebied ligt buiten het Nationaal Natuurnetwerk en de invloedssfeer is lokaal. De voorgenomen activiteit heeft geen negatief effect op het NNN. Er hoeft geen nader onderzoek uitgevoerd te worden en er hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden.

4.4 Slotconclusie

Het plangebied ligt niet in of direct naast terrein dat tot het Natuurnetwerk Nederland of Natura2000-gebied behoort. Omdat de invloedssfeer van de voorgenomen activiteit lokaal is, heeft deze geen negatief effect op beschermde gebieden erbuiten. Er is geen nader onderzoek vereist in het kader van gebiedsbescherming.

5. Soortenbescherming; het onderzoek

5.1 Methode

In het kader van het natuurwaardenonderzoek is het onderzoeksgebied op 24 augustus 2016 onderzocht op het voorkomen van beschermde planten en dieren en de potentiële aanwezigheid van deze soorten (geschiktheid van het gebied voor de desbetreffende soorten). Er is geen specifiek aanvullend onderzoek uitgevoerd naar vleermuizen, vissen, amfibieën en grondgebonden zoogdieren. Het plangebied is te voet bezocht onder gunstige weersomstandigheden (onbewolkt, temperatuur 28 °C en een matig noordoostenwind).

Bij het bepalen van de mogelijke aantasting van beschermde soorten is gebruik gemaakt van de volgende onderdelen:

- Veldbezoek 24 augustus tijdens daglichtperiode (middag)
- Aanvullend bronnenonderzoek (o.a. waarneming.nl, telmee.nl, internet);

Specifieke relevante literatuurbronnen zijn o.a.

- Digitale atlas van amfibieën en reptielen (RAVON 2015)
- Atlas van de zoogdieren van Overijssel (Douma 2011)

Flora en vegetatie

Het onderzoeksgebied is visueel onderzocht op het voorkomen van beschermde planten. De onderzoeksperiode is geschikt voor floristisch onderzoek. Op basis van standplaatsfactoren en abiotische parameters kan een goede inschatting gemaakt worden wat de potentie van het onderzoeksgebied is en of de uitgevoerde inventarisatie voldoet aan de gestelde eisen.

Vogels

Het gebied is visueel en auditief onderzocht op het voorkomen van broedvogels, specifiek de mogelijkheid dat er zich nesten, potentiële nestlocaties, beschermde vaste rust en -verblijfplaatsen in het onderzoeksgebied bevinden. De onderzoeksperiode is beperkt geschikt om alle in Nederland voorkomende broedvogels vast te stellen omdat een deel van de zomergasten vertrokken zijn naar hun overwinteringsgebieden. Op basis van een beoordeling van de biotoop kan een goede inschatting gemaakt worden van de potentieel aanwezige soorten in het onderzoeksgebied.

Zoogdieren

Het onderzoeksgebied is visueel onderzocht op het voorkomen van beschermde grondgebonden zoogdieren en vleermuizen. De onderzoeksperiode is geschikt voor onderzoek naar grondgebonden zoogdieren en vleermuizen. Er is onder andere gekeken naar graaf, vraat-, krabsporen, uitwerpselen, prooiresten, pootafdrukken, haren en holen. Op basis van landschappelijke kenmerken van het onderzoeksgebied kan een goede inschatting gemaakt worden van de potentiële functie van het onderzoeksgebied voor grondgebonden zoogdieren. Op basis van bouwstijl, gebruikte materialen en staat van onderhoud zijn de gebouwen beoordeeld op de potentiële geschiktheid als verblijfplaats voor vleermuizen. Op basis van deze beoordeling kan een goede inschatting gemaakt of de uitgevoerde inventarisatie voldoet aan de gestelde eisen voor onderzoek naar deze soorten.

Amfibieën & reptielen

Het onderzoeksgebied is visueel onderzocht op het voorkomen van amfibieën en reptielen. De onderzoeksperiode is geschikt voor onderzoek naar amfibieën en reptielen en op basis van landschappelijke kenmerken kan goed beoordeeld worden wat de potentie van het onderzoeksgebied is voor beschermde soorten en of de uitgevoerde inventarisatie voldoet aan de gestelde eisen voor onderzoek naar deze soorten.

Dagvlinders

Het onderzoeksgebied is niet onderzocht op het voorkomen van dagvlinders omdat potentieel geschikt functioneel leefgebied voor beschermde dagvlindersoorten ontbreekt en het plangebied geïsoleerd en op enige afstand van bekende vlieggebieden van beschermde soorten ligt.

Libellen

Het onderzoeksgebied is visueel onderzocht op het voorkomen van beschermde libellensoorten. Er is gekeken naar het voorkomen van libellen en het plangebied is beoordeeld op de geschiktheid als leefgebied voor beschermde soorten.

Kevers en mieren

Het onderzoeksgebied is niet onderzocht op het voorkomen van beschermde kever- en mierensoorten omdat functioneel leefgebied voor beschermde kevers en mieren ontbreekt.

Vissen en kreeftachtige

Het onderzoeksgebied is niet onderzocht met behulp van netten op het voorkomen van beschermde vissensoorten en kreeftachtige. Wel is het plangebied beoordeeld op de geschiktheid als leefgebied voor beschermde soorten.

5.2 Verwachting

Op basis van bronnenonderzoek, landschappelijke karakteristieken, beheer, omvang en gebruik van het onderzoeksgebied, dan komen de volgende soortgroepen mogelijk in het gebied voor:

- Vogels
- Vleermuizen
- Grondgebonden zoogdieren
- Amfibieën
- Vissen

5.3 Resultaten

In deze paragraaf worden de resultaten van het veldbezoek gepresenteerd. Alleen soorten die vastgesteld zijn of die zeer waarschijnlijk in het plangebied aanwezig zijn, worden in deze paragraaf besproken.

Broedvogels

Er zijn tijdens het veldbezoek geen broedvogels in het plangebied vastgesteld, maar het is aannemelijk dat de deelgebieden 2, 3 en 4 tot het functionele leefgebied van vogelsoorten als houtduif, merel, vink, tjiftjaf, Turkse tortel, putter en groenling behoren. Mogelijk nestelen wilde eenden in deelgebied 3. De in de deelgebieden nestelende soorten nestelen in bomen, struiken of dichte vegetatie op de grond. Er nestelen geen huismussen of gierzwaluwen in het plangebied.

Vleermuizen

Verblijfplaats

Vleermuizen kunnen een verblijfplaats bezetten in gebouwen en bouwwerken, in hopen en gaten in bomen of achter boomschors. Er zijn tijdens het veldbezoek geen vleermuizen waargenomen en er zijn geen aanwijzingen gevonden die op de aanwezigheid van een verblijfplaats van vleermuizen in het plangebied duiden. In de deelgebieden 2 en 4 worden gebouwen gesloopt, maar de te slopen bebouwing wordt als een ongeschikte verblijfplaats voor vleermuizen beschouwd en hopenbomen ontbreken in het plangebied.

Foerageergebied

Vleermuizen benutten hoofdzakelijk randen en kronen van opgaande loofbomen, open water (water- en meervleermuis), oevers, heideterreinen, bebouwde omgeving en (vochtige) hooilanden als foerageergebied. Het veldbezoek is uitgevoerd buiten de geschikte tijd op de dag om foeragerende vleermuizen waar te kunnen nemen, maar gelet op de inrichting en het gevoerde beheer van het

plangebied is het aannemelijk te veronderstellen dat soorten als gewone- en ruige dwergvleermuis, gewone grootoorvleermuis, watervleermuis en laatvlieger de deelgebieden 2,3 en 4 benutten als foerageergebied. De inrichting en het gevoerde beheer maken deelgebied 1 tot een weinig geschikt foerageergebied. Gelet op de ligging van het plangebied in een jong veenontginningslandschap zonder grote steden/dorpen en oude bossen in de directe omgeving, benutten vermoedelijk slechts kleine aantallen vleermuizen het plangebied als foerageergebied.

Vliegroute

Sommige vleermuissoorten, als gewone- en ruige dwergvleermuis en gewone grootoorvleermuis benutten lijnvormige landschapselementen als vliegroute tussen verblijfplaatsen onderling, tussen verblijfplaats en foerageergebied en tussen foerageergebieden onderling. De deelgebieden vormen geen verbindende schakel in een lijnvormig landschapselement en maken daarom geen onderdeel uit van een vliegroute van vleermuizen.

Grondgebonden zoogdieren

Er zijn tijdens het veldbezoek geen grondgebonden zoogdieren waargenomen en er zijn geen aanwijzingen gevonden dat het plangebied tot het functionele leefgebied van grondgebonden zoogdieren behoort. Gelet op de inrichting en het gevoerde beheer, behoren de deelgebieden tot het functionele leefgebied van sommige algemene- en weinig kritische grondgebonden zoogdiersoorten als bosmuis, mol, veldmuis, huisspitsmuis, bosspitsmuis, egel, haas, vos en bunzing. Deze soorten benutten de buitenruimte als foerageergebied terwijl soorten als huisspitsmuis, bosspitsmuis, bosmuis, veldmuis, mol en egel het plangebied mogelijk ook benutten als rust- en voortplantingslocatie. Het plangebied ligt in het verspreidingsgebied van de veldspitsmuis, maar het plangebied wordt als een ongeschikt habitat voor deze soort beschouwd.

Amfibieën

Er zijn tijdens het veldbezoek geen amfibieën waargenomen, maar het is aannemelijk dat het plangebied tot het functionele leefgebied van sommige algemene- en weinig kritische amfibieënsoorten behoort. Mogelijk benutten soorten als gewone pad, bruine kikker, kleine watersalamander en meerkikker de buitenruimte in de deelgebieden 2,3 en 4 als foerageergebied en benutten deze soorten de vijver in deelgebied 3 als voortplantingslocatie.

Vissen

De vijver in deelgebied 3 vormt een geschikt leefgebied voor vissen. Gelet op de kenmerken van de vijver, behoort deze mogelijk tot het functionele leefgebied van sommige algemene- en weinig kritische vissoorten als voorn, karper en snoek. Vermoedelijk is in deze vijver in het verleden bewust vis uitgezet. De vijver vormt een ongeschikte habitat voor beschermde vissoorten.

Overige soorten

Er zijn geen andere beschermde soorten aangetroffen. Het gevoerde beheer en de inrichting maken het plangebied tot een ongeschikt functioneel leefgebied voor deze soorten.

5.4 Toetsingskader

Voor het doden, verwonden en verstoren van soorten van tabel 1 van de Ff-wet geldt een algemene vrijstelling indien de werkzaamheden worden uitgevoerd in het kader van een ruimtelijke ontwikkeling en/of bestendig beheer. Voor doden, verwonden en verstoren van soorten uit tabel 2 van de Ff-wet geldt deze vrijstelling ook, mits er gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Wel dient rekening gehouden te worden met jaar rond beschermde nesten en -leefgebieden, evenals bezette vogelnesten. Soorten uit tabel 3 zijn beschermd. Voor het uitvoeren van werkzaamheden die leiden tot verstoren, doden of verwonden van deze soorten is een ontheffing noodzakelijk.

Voorgenomen activiteit wordt gezien als 'ruimtelijke ontwikkeling'. Voor het verstoren, verwonden en doden van soorten van tabel 1 geldt een algemene vrijstelling. Deze vrijstelling geldt ook voor soorten van

tabel 2 van de Ff-wet, mits er gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Een gedragscode geeft aan hoe bedrijven zorgvuldig met beschermde dier- en plantensoorten op bouwplaatsen kunnen omgaan. Voor het verstoren van soorten uit tabel 3, evenals het verstoren van bezette vogelnesten en jaar rond beschermde vogelnesten dient een ontheffing aangevraagd te worden.

5.5 Wettelijke consequenties van de beoogde ingreep

Vogels

Van de in het plangebied nestelende soorten zijn uitsluitend de bezette nesten beschermd zijn, niet de oude nesten of de nestplaats. Voor het verstoren/vernielen van bezette nesten (eieren) en het verwonden/doden van vogels kan geen ontheffing van de verbodsbepalingen van de Ff-wet verkregen worden omdat de voorgenomen activiteit niet als een in de wet genoemd wettelijk belang wordt beschouwd. Werkzaamheden die leiden tot het verstoren/vernielen van vogelnesten, zoals het rooien van beplanting en het slopen van bebouwing, dienen buiten de voortplantingsperiode van vogels uitgevoerd te worden. De meest geschikte periode om deze werkzaamheden uit te voeren is september-februari. Nader onderzoek is niet nodig.

Vleermuizen

M.b.t. verblijfplaatsen

Potentieel geschikte verblijfplaatsen van vleermuizen ontbreken in het plangebied. De voorgenomen activiteit heeft geen wettelijke consequentie voor dit aspect van het functionele leefgebied van vleermuizen. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet nodig.

M.b.t. foerageergebied

Het onderzoeksgebied wordt zeer waarschijnlijk gebruikt als foerageergebied door vleermuizen, maar de betekenis er van voor vleermuizen is gering. Door uitvoering van de voorgenomen activiteit gaat wellicht foerageergebied verloren, maar rondom het plangebied blijft voldoende soortgelijk foerageergebied beschikbaar. Het uitvoeren van de voorgenomen activiteit heeft geen negatief effect op de duurzame instandhouding van bestaande verblijfplaatsen. De voorgenomen activiteit heeft geen wettelijke consequentie voor dit aspect van het functionele leefgebied van vleermuizen. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet nodig.

M.b.t. vliegroute

Het onderzoeksgebied vormt geen verbindende schakel in een vliegroute van vleermuizen. De voorgenomen activiteit heeft geen wettelijke consequentie voor dit aspect van het functionele leefgebied van vleermuizen. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet nodig.

Grondgebonden zoogdieren

Het plangebied behoort vermoedelijk tot het functionele leefgebied van sommige algemene- en weinig kritische grondgebonden zoogdiersoorten die vermeld staan in tabel 1 van de Ff-wet. Voor het verstoren, doden en verwonden van deze soorten geldt een algemene vrijstelling van de verbodsbepalingen. In het kader van de Algemene zorgplicht dient voorkomen te worden dat dieren onnodig verstoord, verwond en/of gedood worden. De muizensoorten die een vaste rust- of voortplantingslocatie in het plangebied bezetten zijn moeilijk te verdrijven van het plangebied vanwege hun ondergrondse verblijfplaatsen. Om egels tijdens de voortplantingsperiode en winterrustperiode niet te verstoren wordt geadviseerd om het terrein bouwrijp te maken in de periode juli-oktober en/of bergen bladeren/dood hout te verwijderen in deze periode. Met inachtneming van de voorgenomde maatregelen heeft de voorgenomen activiteit geen wettelijke consequenties voor grondgebonden zoogdiersoorten. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk.

Amfibieën

De in het gebied voorkomende amfibieënsoorten staan vermeld in tabel 1 van de Ff-wet. Voor deze soorten geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren, doden en verwonden als gevolg van handelingen die in het kader van een ruimtelijke ontwikkeling worden uitgevoerd. Door uitvoering van de voorgenomen activiteiten worden zeer waarschijnlijk geen amfibieën verstoord, verwond of gedood in de deelgebieden 1,2 en 4. De vijver in deelgebied 3 wordt mogelijk benut als voortplantings- en winterrustlocatie. Om te voorkomen dat onvolwassen kikkers en salamanders verwond of gedood worden dient de vijver gedempt te worden in de nazomer. Om te voorkomen dat amfibieën gedood worden tijdens de winterrust in de modderlaag van de vijver, wordt geadviseerd om de vijver te dempen in de actieve periode van amfibieën (april-september). Om te voldoen aan de Algemene Zorgplicht wordt geadviseerd om de vijver zo leeg mogelijk te pompen en vervolgens te dempen in de periode half augustus-september en beplanting en de strooisellaag te verwijderen buiten de winterrustperiode. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet nodig.

Vissen

Het plangebied behoort niet tot het functionele leefgebied van beschermde vissoorten. De voorgenomen activiteit heeft geen wettelijke consequenties voor beschermde vissoorten. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet nodig.

Overige soorten

Het plangebied behoort niet tot het functioneel leefgebied van andere beschermde soorten. De voorgenomen activiteit heeft geen negatief effect op deze overige beschermde soorten. Nader onderzoek of het aanvragen van een ontheffing is niet noodzakelijk.

Soortgroep	Soorten planlocatie	Verbodsbepalingen*	aandachtspunt
Zoogdieren; grondgebonden soorten	Geen soorten tabel 2-3	Artikel 2	Takkenhopen en bergen bladeren verwijderen buiten de voortplantings- en winterrustperiode van egels
Broedvogels tijdens broedseizoen (1)	Diverse soorten	Artikel 9 + 12	Beplanting rooien buiten de voortplantingsperiode van vogels.
Broedvogels, beschermde vaste nestplaatsen	Niet aanwezig	Niet van toepassing	Geen
Vleermuizen; functionaliteit van het leefgebied (foerageergebied + vliegroutes)	Onbekend; mogelijk diverse soorten	Niet van toepassing	Geen
Vleermuizen; vaste verblijfplaatsen	Niet aanwezig	Niet van toepassing	Geen
Amfibieën	Geen soorten tabel 2-3	Artikel 2	Dempen vijver afstemmen met ecologie van amfibieën
Vissen	Niet aanwezig	Niet van toepassing	Geen
Overige soorten	Niet aanwezig	Niet van toepassing	Geen

(1) Het broedseizoen verschilt per soort. Indien werkzaamheden worden uitgevoerd in de periode september-februari is de kans op verstoring van vogelnesten minimaal.

* *Toelichting verbodsbepalingen tabel:*

Artikel 2: Zorgplicht en Zorgvuldig handelen ten aanzien van alle plant- en diersoorten, al dan niet beschermd

Artikel 8: Verbod: plukken, uitsteken, vernielen, beschadigen of verwijderen van beschermde planten

Artikel 9: Verbod: opsporen, vangen, bemachtigen, doden, verwonden van beschermde dieren

Artikel 10: Verbod: opzettelijk verontrusten van beschermde dieren

Artikel 11: Verbod: wegnemen, verstoren, aantasten van verblijfplaatsen en voortplantingsplaatsen

Artikel 12: Verbod: zoeken, rapen, beschadigen, vernielen of uit nesten nemen van eieren

Artikel 13: Verbod: onder zich hebben van beschermde planten, dieren, eieren of producten hiervan

Tabel 1. Aangetroffen of verwachte beschermde soorten (Ff-wet tabel 2 of 3) die mogelijk geschaad worden.

5.6 Historische gegevens

Van de onderzoeksgebieden zijn geen historische gegevens bekend.

5.7 Volledigheid van het onderzoek

Het onderzoek is volledig uitgevoerd met geschikte weersomstandigheden. Het volledige onderzoeksgebied is onderzocht.

6. Conclusies en advies

De voorgenomen activiteit wordt gezien als 'ruimtelijke ontwikkeling'. Voor het verstoren, doden en verwonden van soorten van tabel 1 van de Flora- en faunawet geldt een algemene vrijstelling. Deze vrijstelling geldt ook voor soorten van tabel 2 van de Ff-wet, mits er gewerkt wordt volgens een goedgekeurde gedragscode. Een gedragscode geeft aan hoe bedrijven zorgvuldig met beschermde dieren en plantensoorten op bouwplaatsen kunnen omgaan. Voor het verstoren van soorten uit tabel 3, evenals het verstoren van bezette- en jaarrond beschermde vogelnesten dient een ontheffing aangevraagd te worden.

Het onderzoeksgebied behoort tot het functionele leefgebied van sommige vogel-, amfibieën-, vleermuis-, vissen- en grondgebonden zoogdiersoorten.

Van de in het gebied nestelende vogelsoorten zijn uitsluitend de bezette nesten beschermd, niet de oude nesten of de nestplaats. Voor het verstoren/vernielen van bezette nesten (eieren) en het verwonden/doden van vogels kan geen ontheffing van de verbodsbepalingen van de Ff-wet verkregen worden omdat de voorgenomen activiteit niet als een in de wet genoemd wettelijk belang wordt beschouwd. Werkzaamheden die leiden tot het verstoren/vernielen van vogelnesten, zoals het rooien van beplanting en het slopen van bebouwing, dienen buiten de voortplantingsperiode van vogels uitgevoerd te worden.

De in het gebied voorkomende grondgebonden zoogdier- en amfibieënsoorten staan vermeld in tabel 1 van de Ff-wet. Voor deze soorten geldt een algemene vrijstelling voor het verstoren, doden en verwonden als gevolg van handelingen die in het kader van een ruimtelijke ontwikkeling worden uitgevoerd. In het kader van de Algemene zorgplicht (Art. 2 Ff-wet) wordt geadviseerd om takkenhopen en hopen bladeren niet te verwijderen tijdens de voortplantings- en winterrustperiode van egels en het dempen van de vijver af te stemmen op de ecologie van amfibieën.

Vleermuizen bezetten geen verblijfplaats in het plangebied, maar benutten de buitenruimte van deelgebied 2,3 en 4 vermoedelijk wel als foerageergebied. Door uitvoering van de voorgenomen activiteit wordt deze functie aangetast, maar er blijft voldoende gelijkwaardig foerageergebied beschikbaar in de directe omgeving.

Het plangebied behoort niet tot het Natuurnetwerk Nederland of Natura2000-gebied. Vanwege de lokale invloedsfeer heeft de voorgenomen activiteit geen negatief effect op deze gebieden. Door uitvoering van de voorgenomen activiteit wordt het areaal en de kwaliteit van deze gebieden niet aangetast.

De Flora- en faunawet, de Ruimtelijke Verordening Overijssel en de Natuurbeschermingswet vormen m.b.t. beschermde flora- en faunawaarden geen belemmering voor uitvoering van de voorgenomen plannen.

Bijlagen:

Bijlage 1. De natuurkalender

Bijlage 2. Toelichting Flora- en faunawet

Bijlage 3. Fotobijlage

Bijlage 1 Natuurkalender

	jan	feb	mrt	apr	mei	jun	jul	aug	sep	okt	nov	dec
houtopstanden												
afzetten / hakhoutbeheer												
dunnen												
verwijderen opslag / exoot, nazorg												
heg afzetten												
knotten												
opsnoeien / opkronen												
hoogstam wintersnoei												
hoogstam zomersnoei												
bomen met winterslaapplaats vogels												
vleermuisbomen zomerverblijf												
vleermuisbomen paarplaats												
das												
hazelmuis struweel en hakhoutbeheer												
boomkikker struweel												
Grazige vegetaties												
maaien vochtig/nat grasland												
maaien droog schraalgrasland												
Watersen												
poel opschonen												
boomkikker wateren												
geelbuikvuurpad kleinschalig												
geelbuikvuurpad grootschalig												
Gebouwen m.b.t. vleermuizen												
zomerverblijf												
winterverblijf												

Optimale periode voor werkzaamheden.

Acceptabele periode voor werkzaamheden.

De werkzaamheden verrichten onder voorwaarden zoals beschreven in protocol.

Geen werkzaamheden in deze periode.

Wanneer er wel gewerkt moet worden is een ontheffing verplicht.

Bijlage 2

Toelichting Flora en faunawet

Algemeen

De Flora- en faunawet regelt (onder andere) de bescherming van kwetsbare en bedreigde inheemse planten en diersoorten. Onder de algemene verbodsbepalingen (Artikelen 8 t/m 18) worden handelingen verboden die kunnen leiden tot het vernielen van beschermde inheemse planten op hun groeiplaats en beschermde inheemse dieren in hun natuurlijke leefomgeving. Zo is het onder meer verboden om beschermde inheemse planten te plukken, verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enige wijze van hun groeiplaats te verwijderen. Daarnaast is het verboden om inheemse beschermde diersoorten opzettelijk te verontrusten dan wel hun nesten, holen of andere voortplantingsplaatsen of vaste rust- of verblijfplaatsen te beschadigen, vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

De Ff-wet biedt onder Artikel 75 de mogelijkheid tot het verkrijgen van een ontheffing van de in de Artikelen 8 t/m 18 genoemde verbodsbepalingen. De genoemde vrijstellingen worden alleen verleend in zoverre er geen 'andere bevredigende oplossing bestaat en indien geen afbreuk wordt gedaan aan een gunstige staat van instandhouding van de soort.

Om te bepalen of ontheffing kan worden gekregen moet aan verschillende voorwaarden worden voldaan:

- Er dient inzicht te bestaan in het voorkomen van wettelijk beschermde dier- en plantensoorten in het projectgebied;
- Er dient inzicht te bestaan in de mate waarin de voorgenomen activiteiten dusdanig negatieve effecten hebben op soorten dat de 'gunstige staat van instandhouding' in het geding is.

Indien dit het geval zou zijn, dient aangegeven te worden welke mitigerende maatregelen getroffen worden om de negatieve effecten op de 'gunstige staat van instandhouding' te voorkomen. Indien de mogelijke negatieve effecten niet volledig gemitigeerd kunnen worden, dient aangegeven te worden op welke wijze de effecten gecompenseerd zullen worden.

Toelichting Flora- en Faunawet, Wijzigingen Artikel 75 (AMvB)

Sinds februari 2005 is een Algemene Maatregel van Bestuur van kracht worden, waarin wijzigingen inzake art.75 zijn opgenomen. De wijzigingen in deze AMvB betekenen een zekere verruiming van ontheffing en vrijstelling: niet in alle gevallen is een ontheffingsaanvraag meer nodig.

Globaal betekent dit het volgende:

Er zijn een drietal soortenlijsten waarvoor verschillende richtlijnen zijn. Deze zijn in toenemende mate van 'zwaarte':

Tabel 1: (soorten als egel, haas, bruine kikker, Zwanenbloem, Dotterbloem)

Voor activiteiten die te kwalificeren zijn als bestendig beheer of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten van tabel 1. Voor deze activiteiten hoeft geen ontheffing aangevraagd te worden. Voor andere activiteiten dient wel een ontheffingsaanvraag te worden aangevraagd (lichte toets).

Tabel 2: (soorten als div. orchideeën, vogels)

Voor activiteiten die te kwalificeren zijn als bestendig beheer of ruimtelijke ontwikkelingen, geldt een vrijstelling voor de soorten van tabel 2, mits activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister van LNV goedgekeurde 'gedragscode'. Hetzelfde geldt voor alle vogelsoorten. Een gedragscode moet zelf door aanvrager worden opgesteld en worden goedgekeurd door het ministerie van LNV. Voor andere activiteiten dient wel een ontheffingsaanvraag te worden aangevraagd (uitzondering bepaalde vogelsoorten: zie 3)

Tabel 3: (echte kritische soorten bijlage IV HR/VR)

Dit is de zwaarste categorie, waarbij ook voor beheer de vrijstelling beperkt is. Voor andere activiteiten is ontheffing nodig, waarbij een uitgebreide toets dient te worden verricht (behalve het criterium 'geen afbreuk aan gunstige staat van instandhouding' ook 'dwingende redenen van openbaar belang', mogelijkheden van alternatieven e.d.). De procedure is vastgelegd in een stappenplan. Hierin is vermeld in welke gevallen de Ff-wet niet van toepassing is, of dat een ontheffing moet worden aangevraagd.

Naast een verbod op het doden en verwonden (Art. 9 Ff-wet) en het opzettelijk verontrusten (Art. 10 Ff-wet) van vleermuizen, is het tevens verboden om verblijf- en voortplantingsplaatsen weg te nemen, te verstoren en aan te tasten (Art. 11 Ff-wet). Belangrijke migratie- en foerageergebieden die van belang zijn voor de instandhouding van een vaste rust- of verblijfplaats van de soort op populatieniveau, vallen hier ook onder. Daarnaast vallen ook tijdelijke, seizoensgebonden, verblijfplaatsen (bijv. hollen) of standplaatsen die van belang zijn voor de gunstige staat van instandhouding van een soort op populatieniveau of per exemplaar hieronder (Min. EL&I 2011).

De verbodsbepaling genoemd in artikel 11 van de ff-wet worden enkel overtreden wanneer de door dit artikel beschermde vaste rust- en verblijfplaatsen hun specifieke functie niet meer naar behoren kunnen vervullen. De vaste rust- of verblijfplaats kan hierdoor niet meer dezelfde functie aan beschermde dier- of plantensoort bieden als voorheen

In Bijlage 1 worden de tabellen van de AMvB nader verklaard. In de brochure 'Buiten aan het werk' van het ministerie LNV is bovendien een toelichting op deze AMvB is te vinden (zie website dienst Regelingen van het Ministerie van Economische zaken, Landbouw en Innovatie).

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen.

Artikel 2, lid 1: Een ieder neemt voldoende zorg in acht voor de in het wild levende dieren en planten, alsmede voor hun directe leefomgeving.

Artikel 2, lid 2: De zorg, bedoeld in het eerste lid, houdt in ieder geval in dat een ieder die weet of redelijkerwijs kan vermoeden dat door zijn handelen of nalaten nadelige gevolgen voor flora of fauna kunnen worden veroorzaakt, verplicht is dergelijk handelen achterwege te laten voor zover zulks in redelijkheid kan worden gevegd, dan wel alle maatregelen te nemen die redelijkerwijs van hem kunnen worden gevegd teneinde die gevolgen te voorkomen of, voor zover die gevolgen niet kunnen worden voorkomen, deze zoveel mogelijk te beperken of ongedaan te maken.

De zorgplicht geldt altijd en voor alle planten en dieren, of ze beschermd zijn of niet, en in het geval dat ze beschermd zijn ook als er ontheffing of vrijstelling is verleend. De zorgplicht betekent niet dat er geen dieren mogen worden gedood, maar wel dat dit, indien noodzakelijk, op zodanige wijze gebeurt dat het lijden zo beperkt mogelijk is.

Bijlage 3. Fotobijlage

Deelgebied 1

Deelgebied 2

Deelgebied 3

Deelgebied 4

